

Практичний психолог ІРЦ Ешонкулова К.С.

Роль сім'ї у соціалізації дитини з особливими освітніми потребами

*Ми не такі, як всі, ми трохи інші, -
Коли нам важко, тихо пишемо вірші
І просимо: не треба нас жаліти,
А тільки серцем варто зрозуміти.
Повірте в нас, повірте в наші сили,
Щоб в себе ми повірити зуміли,
Щоб ожила в серцях у нас надія,
Щоб у душі не гаснув вогник мрії.*

Сім'я виступає найважливішим інститутом соціалізації дитини, і від розвитку виховного потенціалу родини, рівня її адаптивних можливостей і життєвої позиції кожного із членів залежить, наскільки цей процес буде позитивним і наскільки ефективно відбуватиметься реабілітація дитини з особливими освітніми потребами.

Коли батьки дізнаються про інвалідність дитини або інше хронічне захворювання, вони вступають у життя, повну сильних емоційних переживань, важких виборів, взаємодії з різними фахівцями та постійної потреби в інформації і послугах. Спочатку батьки можуть розгубитися, відчутти себе самотніми, не знаючи, з чого почати, де шукати інформацію, просити допомоги і розуміння. Реакція - неприйняття: «це не могло трапитись зі мною». Неприйняття швидко змінюється злістю, яка може бути спрямована на медичних працівників, які розповіли вам про інвалідність дитини. Страх - ще одна реакція. Люди більше бояться невідомості, ніж популярності, точна інформація про діагноз та перспективи дитини в майбутньому лякає менше, ніж невідомість. Далі йде вина, вина і занепокоєння з приводу того, що вони - батьки - могли стати причиною інвалідності дитини. Розчарування. Той факт, що дитина недосконала, зачіпає батьків і кидає виклик їх системі цінностей. Це почуття разом з уявленнями про дитину, які були до того, можуть призвести до неможливості прийняти дитину, як цінну, як особистість. У такий період, коли стільки різних почуттів переповнюють серце батьків, складно виміряти, наскільки те чи інше почуття. Івже згодом батьки починають усвідомлювати свою відповідальність, однак відчувають себе безпорадними в питаннях догляду, виховання дитини, звертаються до спеціалістів. Стадія адаптації: батьки «прийняли» ситуацію, починають будувати життя з урахуванням того, що в сім'ї дитина з особливими освітніми потребами.

Не всі батьки проходять саме через таку послідовність відчуттів. Але при всій складності ситуації дуже важливо для батьків розуміти ті почуття та емоції, які вони відчувають, розуміти, що вони не одні і можуть зробити конструктивні дії.

Сім'я – це мікросоціум, в якому формуються моральні якості дитини, її відношення до людей, уявлення про характер міжособистісних взаємин. Саме батьки прийнявши дитину з особливими потребами, перші починають процес соціалізації. Якщо в родині панує оптимістичний настрій, то впевненість у своїх силах і можливостях матиме і дитина. Повсякденне життя сім'ї має передбачати участь дітей з особливими освітніми потребами у всіх видах домашніх справ: прибирання, миття посуду, допомога по господарству тощо. Батьки при цьому мають бути терплячі, доброзичливі, однак не варто допускати всюдозволеності, відсутності будь-яких обмежень. Позитивна атмосфера в родині, захищеність батьківською любов'ю дає змогу бути вимогливими, але не конфліктними. Найбільше ви зможете допомогти дитині, коли розумітимете та цінуватимете її сильні сторони та особливі потреби. Дитина стає більш впевненою і спокійною, коли розуміє свою особливість та значимість. Пам'ятайте, це ваша дитина, і це найголовніше. Любіть свою дитину і отримуйте задоволення від нього.

Для дитини сімейне виховання представляє унікальну умову її нормального розвитку. Важко переоцінити роль сім'ї в процесі розвитку всіх сторін психіки дитини, починаючи від елементарних моторних навичок і закінчуючи становленням його інтелекту, емоційної сфери, системи інтересів і цінностей, світогляду й особистості в цілому. Сім'я виступає найважливішим фактором соціалізації, під якою розуміється складний процес засвоєння дитиною культурно-історичного досвіду.

Що ми можемо зробити, щоб світ став кращим?

Головне, необхідно пам'ятати: людина з особливими потребами – така ж людина, як і всі, тільки жити їй набагато важче, ніж людині, яка немає вад здоров'я!

*.... Люди, на землі
Спішіть добро творити,
Щоб нам не згинуть у морі зла!
Щоб кожен міг серед краси прожити
У царстві справедливості й добра*